

БЕЛАРУСКАЯ
МОВА

ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ
ДЛЯ ШКОЛЬНІКАЎ
І СТУДЭНТАЎ

РЕПОЗИТОРИЙ БГУ

АГУЛЬНАСЛАВЯ́НСКАЯ (ПРАСЛАВЯ́НСКАЯ)

ЛÉКСІКА, адзін з пластоў спрадвечна беларускай лексікі, што ахоплівае словы, якія захаваліся з перыяду агульнаславянскага моўнага адзінства і ўжываюцца ў большасці сучасных славянскіх моў: бел. *галава*, укр. *голова*, рус. *голова*, балгарскае *глава́*, серба-харвацкае *глава*, славенскае *glava*, чэшскае *hláva*, польскае *głowa*; бел. *салавей*, укр. *соловій*, рус. *соловей*, балгарскае *славей*, чэшскае *slavik*, польскае *łowik*, славенскае *slávéc*.

Агульнаславянскі лексічны пласт ахоплівае разнастайныя тэматычныя групы слоў: назвы асоб паводле роднасці і сваяцтва (*баба*, *дзіця*, *нявестка*, *сірата*, *купец*); назвы органаў і частак цела чалавека і жывёл (*барада*, *галава*, *лоб*, *локаць*, *рука*); назвы жывых істот (*бык*, *варона*, *заяц*, *мядзведзь*, *квіль*, *жук*, *чарвяк*); назвы раслін і іх частак (*авёс*, *жыта*, *колас*, *корань*); назвы прадуктаў харчавання (*блін*, *квас*, *каша*, *кісель*, *крупы*, *сала*); назвы прадметаў быту (*вядро*, *бочка*, *мех*, *кажух*); назвы часавых паняццяў (*год*, *восень*, *лета*, *месяц*); назвы абстрактных паняццяў (*воля*, *віна*, *грэх*, *крыўда*, *праўда*); назвы дзеянняў (*дыхаць*, *бегчы*, *ехаць*, *ляцець*, *гаварыць*); назвы якасцей і ўласцівасцей (*багаты*, *бедны*, *здоровы*, *мудры*); назвы ліку (*восем*, *дзесяць*, *тысяча*); займеннікі (*я*, *ён*, *мы*, *хто*, *што*) і інш.

У беларускай мове агульнаславянскія словы набылі своеасаблівае фанетычнае аблічча. Яны характарызуюцца поўнагалоссем, **дэканнем**, **цэканнем**, **яканнем**, прыстаўнымі гукамі: *серада*, *дзед*, *несці*, *пячы*, *восень*.

Н.П. Лобань.